

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/40209,ul-Rudnickiego-Lucjana.html>
25.03.2026, 22:50

ul. Rudnickiego Lucjana

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa ul. Lucjana Rudnickiego **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Lucjan Rudnicki ps. „Pytel”, „Alojzy Krawczyński” (1882-1968), działacz socjalistyczny, następnie aktywista rewolucyjny i komunistyczny, literat, członek kolejno PPS, SDKPiL, KPRP/KPP, PPR/PZPR.

Urodził się 2 stycznia 1882 r. w Sulejowie pod Piotrkowem Trybunalskim. Jego ojciec był czeladnikiem młynarskim, natomiast matka prowadziła drobne gospodarstwo rolne. Po ukończeniu 5 klas szkoły powszechnej Rudnicki rozpoczął pracę, początkowo jako murarz i stolarz, następnie w charakterze robotnika w Widzewskiej Manufakturze Heinzla i Kunitzera. Od maja 1898 r. należał do nielegalnego koła Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS) w Łodzi. Wielokrotnie aresztowany za działalność rewolucyjną. Po rozłamie PPS przeszedł do rewolucyjnej Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (SDKPiL). Po wyjściu z więzienia na podstawie amnestii z października 1905 r. odszedł z PPS. Podczas pobytu w Bremie związał się z rewolucyjną Socjaldemokracją Królestwa Polskiego i Litwy. Tworzył struktury SDKPiL w Sosnowcu. Po powrocie do Warszawy w 1913 r. rozpoczął szerszą działalność publicystyczną – był redaktorem tygodnika „Nowy Głos” oraz autorem broszur propagandowych. Podczas I wojny światowej był członkiem Komitetu Warszawskiego SDKPiL, za co w roku 1916 r. aresztowały go okupacyjne władze niemieckie.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości Lucjan Rudnicki zaangażował się w działania na rzecz zjednoczenia rewolucyjnych SDKPiL i PPS-Lewicy w Komunistyczną Partię Robotniczą Polski (KPRP), od 1925 r. działającą pod nazwą Komunistyczna Partia Polski, stanowiącą polską sekcję Międzynarodówki Komunistycznej z siedzibą w Moskwie. Podczas trwania wojny polsko-bolszewickiej zasiadał z ramienia KPRP w Warszawskiej Radzie Delegatów Robotniczych. W latach 20. pracował jako urzędnik w warszawskim Zarządzie Miejskim. Współpracował z wieloma gazetami, debiutował także jako powieściopisarz. W 1933 r. odszedł na wcześniejszą emeryturę.

W strukturach nielegalnej i antypaństwowej KPP pozostawał aż do jej rozwiązania przez Komintern w 1938 r. W latach 20. i 30. XX w. KPP prowadziła konspiracyjną działalność antypaństwową na rzecz Związku Sowieckiego i ruchu komunistycznego. Żądała oderwania od Polski zarówno ziem wschodnich, jak i Pomorza oraz Górnego Śląska. Na pozostałym terytorium kraju zamierzała tworzyć polską republikę sowiecką. W uchwałach VI Zjazdu KPP

z 1932 roku partia oświadczała: *Imperializm Polski ustanowił swe panowanie na Górnym Śląsku na mocy imperialistycznego traktatu wersalskiego, przez zdławienie walki rewolucyjnej proletariatu górnośląskiego, przez oszustwo plebiscytowe, przez rozpętanie nacjonalistycznej antyniemieckiej nagonki [...]. KPP walczy o prawo każdego narodu ujarzmionego przez imperializm polski do całkowitego samookreślenia, aż do oderwania się od państwa polskiego [...]. KPP mobilizuje masy pracujące na Górnym Śląsku, jak również na Pomorzu [Gdańskim] do walki z uciskiem narodowym ludności niemieckiej pod hasłem praw do samookreślenia aż do oderwania od Polski [...]. W stosunku do Górnego Śląska i Pomorskiego Korytarza proletariat polski przekreśli orzeczenia imperialistycznych traktatów i zapewni ludności tych ziem prawo samookreślenia aż do oderwania od Polski. W stosunku do Gdańska KPP zwalcza narzucone mu jarzmo Polski i Ligi Narodów, zwalcza aneksjonistyczną politykę imperializmu polskiego i uznaje prawo ludności gdańskiej, siłą oderwanej od Niemiec, do ponownego złączenia się z Niemcami.* Sowieckie władze Międzynarodówki Komunistycznej (Kominternu) zdecydowały o przeorganizowaniu haseł programowych dopiero w roku 1935. Wtedy również w KPP rozpoczęto promocję haseł „jednolitofrontowych”, ale już w 1938 roku KPP została przez Komintern rozwiązana.

W okresie II wojny światowej Rudnicki przebywał przede wszystkim w Warszawie. Po przetrzuceniu z Moskwy do kraju grupy dywersyjnej z poleceniem Stalina w sprawie odbudowy partii komunistycznej Rudnicki w styczniu 1942 r. wstąpił do Polskiej Partii Robotniczej. Pełnił funkcję kolportera prasy partyjnej, Rozbudowywał komórki stalinowskiej konspiracji - współtworzył Gwardię Ludową.

Po zajęciu Polski przez Armię Czerwoną Rudnicki objął z nominacji komunistów stanowisko burmistrza Sulejowa, które zajmował od stycznia do maja 1945 r. W tym samym czasie pełnił funkcję sekretarza tamtejszego Komitetu Miejskiego PPR.

Następnie w 1946 r. został przeniesiony do Katowic na stanowisko kierownika biura propagandy Centralnego Zarządu Przemysłu Hutniczego, a później do Warszawy, gdzie pracował jako referent propagandy PZUW. Wówczas powstało „dzieło jego życia”, czyli kolejna powieść autobiograficzna pt. *Stare i nowe*.

Nadal był aktywistą partii komunistycznej (PPR/PZPR). Był delegatem na tzw. Kongres Zjednoczeniowy PPR i PPS oraz na II Zjazd Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. W latach 1952-1956 był z ramienia PZPR posłem na Sejm PRL.

Lata 1949-56, to szczytowy okres aktywności Rudnickiego i jego obecności w życiu literackim stalinowskiego państwa. Działał w Związku Literatów Polskich; był wieloletnim członkiem egzekutywy i skarbnikiem Podstawowej Organizacji Partyjnej PZPR Oddziału Warszawskiego ZLP.

Był też współzałożycielem Stowarzyszenia Ateistów i Wolnomyślicieli, skupiającego radykalnych antyklerykałów (1957): członkiem Zarządu Głównego, z czasem - członkiem honorowym. Współpracował również z Zakładem Historii Partii przy KC PZPR i CA KC PZPR.

Zmarł 8 czerwca 1968 r. w Warszawie.

(MKŁdz, DGKr, MKKr)